

מסורת הש"ס

א) [לעיל מט: שבעות מת:], ב) [לעיל טו:], ג) וזה סוגת המרגום ושל ונא רש"י בחומש], ד) [בילקוט אמת בלות ובערך אמת בולח וברש"ל גרים בלות פי מאוס], ה) [גיר' הערך קיק כדאיתא שנת כה. עף אחד יס ובי' ע"ש ערך קק א'], ו) [בילקוט אמת בדלה ועיין פרש"י דהכא ד"ה בדיחא], ז) וגיר הר"ף קי עורב זה עורב אורמא את כל עורב להביא עורב העמקי והבא בראשי יונים למטי להביא את הודיר למיטה להביא סטות לבנה וכי' רש"ל, ח) [ג"ל עורב], ט) [עיין מוס' כבודות מט: ד"ה הא בחורא וכו'], י) [ב"ב פד. ושיג, ב] ויקרא יא, ג) [ג"ל רבא, ט] [ג"ל דהכי קאמר],

הגהות הב"ח

א) גמ' אפסה שמאגפת עם תכדויה כנ"ל וכן נבש"י:

הגהות מהר"י לנרא

א) רש"י ד"ה שהדוי כפות וקורין לו פולחין שלגמ"א. י"ב דוקא זה שם לו שם לוי פולחין שלגמ"א היינו פולחין היער אבל פולחין תמס בלי שם לוי הוא עוף טהור כמו שפי' רש"י לקמן קטז פ"א טווסא פולחין:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' ת"ר תשמת. י"ב בערך ערך אמתא תבז שהוא תרגום יובלתי של תשמת וכן מנאמיו תמרגום יומתן פי' שמיני יער"ש ועיין כאן במהרש"ל פירש בלות מלשון מאוס:

לעזי רש"י

פולחין שלגמ"א [פארין שלוי"א]. טווס-בר. צואיט"א. ינשוק. טלפ"א. חולד. צואיט"א. ינשוק. קלב"א שורייץ. עטלף. טלפ"א. חולד. אשפרוי"ר [אשפרויי"ר]. יז.

מוסף רש"י

כמראה חמה עמוקה מן הצל. עמוק דהייט שפל, מראה חמה שגאית עמוקה, שפל, מן הצל (בכבודות מא.).

אלו טרפות פרק שלישי חולין

בס מוגא חמרא. זה שמה: **יפה כח הכן**. הלכה היא צפרק כל הנשבעין בשבעות (דף מת:). **שקיעאל**. שם העוף ויש בהן שני מינין אותם ששוקינן ארוכין וגופו אדום שרי: **מורומא**. שם עוף שהיה מוחזק להם בטבור ושוקיו ארוכין וגופו אדום: **נווס פסול**.

בת מוגא חמרא שריא ^אוסימניך יפה כח הבן מבח האב אמר רב יהודה שקיענא אריכי שקי וסומקי שריא וסימניך מורומא גוצי וסומקי אסירי וסימניך ננוס פסול אריכי שקי וירוקי אסירי וסימניך ^בירוקין פסולין אמר רב יהודה שלך זה ^גהשולה דגים מן הים דוכיפת שהודו כפות תניא נמי הכי דוכיפת שהודו כפות וזהו שהביא שמיר לבית המקדש ר' יוחנן כי הוה חזי שלך אמר ^ימשפטך תהום רבה כי הוה חזי נמלה אמר צדקתך כהררי אל אמר אמימר לקני ובטני שריין שקנאי ובטנאי מקום שנהגו לאכול אוכלין מקום שנהגו שלא לאכול אין אוכלין אטו במנהגא תליא מילתא אין ולא קשיא הא באתרא דשכיחי פרס ועזניה הא באתרא דלא שכיחי פרס ועזניה אמר אביי קואי וקקואי אסירי קקואתא שריא במערבא מלקו עילוה וקרו לה תחוותא ת"ר א' ^בתנשמת ^גבאות שבעופות אתה אומר באות שבעופות או אינו אלא באות שבשרצים אמרת צא ולמד מי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן דבר הלמד מענינו במה הכתוב מדבר בעופות אף כאן בעופות תניא נמי גבי שרצים כה"ג תנשמת באות שבשרצים אתה אומר באות שבשרצים או אינו אלא באות שבעופות אמרת צא ולמד מי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן דבר הלמד מענינו במה הכתוב מדבר בשרצים אף כאן בשרצים אמר אביי באות שבעופות קיפוף באות שבשרצים קורפדאי אמר רב יהודה קאת זו ^אהקוק רחם זו שרקרק א"ר יוחנן למה נקרא שמו רחם כיון שבא רחם באו רחמים לעולם אמר רב ביבי בר אביי והוא דיתיב אמירי ועביד שרקרק וגמירי דאי יתיב אארעא ושריק אתא משיחא שנאמר ^באשרקה להם ואקבצם א"ל רב אדא בר שימי למר בר רב אידאי והא ההוא דיתיב בי כרבא ושרק ואתא גלל אפסקיה למוחיה א"ל ההוא ^בביידא הוה ת"ר ^בעורב זה עורב את כל ^גהעורב להביא עורב העמקי למינו להביא עורב הבא בראשי יונים אמר מר עורב זה עורב אטו קמן קאי אלא אימא עורב זה עורב אובמא וכן הוא אומר ^דקווצותיו תלתלים שחורות כעורב העמקי ^החיוורא וכן הוא אומר ^וומראהו עמוק מן העור ^זכמראה חמה העמוקה מן הצל ועורב הבא בראשי יונים אמר רב פפא לא תימא דאתי בריש יוני אלא דדמי רישיה לדיונה ת"ר הגיץ זה הגיץ למינהו להביא את בר חיריא מאי בר חיריא אמר אביי שורינקא אמר רב יהודה החסידה זו דיה לבנה למה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חברותיה האנפה זו דיה רגזנית למה נקרא שמה אנפה ^א שמנאפת עם חברותיה אמר רב חנן בר רב חסדא אמר רב חסדא אמר רב חנן בר ריה דרבא אמר רב ^בעשרים וארבעה עופות טמאין הן א"ל רב חנן בר רב חסדא לרב חסדא דהיכא אי דויקרא עשרים הוו אי דמשנה תורה עשרים אחד הוו וכי תימא דאה דכתיבא בויקרא ולא כתיבא במשנה תורה שדייה עלייהו אכתי עשרין ותרין הוו אמר ליה הכי אמר אבוב דאמך משמיה דרב ^בלמינה למינה למינו ^גלמינהו הרי כאן ארבע אי הכי עשרין ושית הוו אמר אביי דאה וראה אחת היא דאי סלקא דעתך תרתי אינון מכדי

האיה למינה וצמשנה תורה [יד] כתיב ואת הדלה ואת

יוחסין (קדושין דף פא:): דהאנפה למינה דאיה דויקרא למינו דעורב למינהו דנך: דאס. דויקרא וראה דמשנה תורה אחת היא:

אלו טרפות פרק שלישי חולין

סג.

הא באתרא דשכיחי פרס ועזניה. פירש הקונטרס בצאתרא דשכיחי חיישינן משום דדמו לפרס ועזניה שמא מינס הוא וקשה דאס כן צכל דוכמא לימסרו אלא נראה לפרש דודאי לאו ממניייהו הס אלא באתרא דשכיחי חיישינן משום דדמו לפרס ועזניה ומיחלפא בהם אצל באתרא דלא שכיחי ליכא למיחס למידי ושרו:

באות שבעופות קיפוף. שלשה מיני קיפוף הם האל שהוא בלות שבעופות וזה תנשמת כדקאמר דתנשמת הוא בלות שבעופות ועוד יש כוס וינשוף דמתרגמין קריא וקיפופא והוא ניוס דלמרינן בהמפלת (מדס דף כג). דעיניהם הולכות לפנייהם כשל אלס כמו קריא וקיפופא ובכרכות פרק הרואה (דף טז:): אמרינן כל מיני עופות יפס לחלוס חוץ מקריא וקיפופא ועוד יש קיפוף אחר שהוא חיה כדלמרי' נמי צפרק הרואה (ג"י סס ע"ש) כל מיני חיות יפין לחלוס חוץ מן הפיל והקוף והקיפוף וכן צפ"ק דכוכרות (דף טז). הארי והדוב הנמר והקוף והקיפוף לשלש שנים: **הגיץ** זה הגיץ. הכא לא שיך למיפנך אטו קמן קאי דקאמר זה הגץ ^אדהא קאמר זה הגץ זהו אותן שקורין נך אצל לעיל דעורב העמקי נמי קרוי עורב שיך למפנך מה זה מפורש יותר מזה:

גיץ. פירש צונטנ' אשפרוי"ר ואי אפשר לומר כן דהא נך הוא מי"ט עופות ואינן דורסין כלפירש לעיל וחזינן ליה דאשפרוי"ר דריס צין לפירוש הקונטרס צין לפירוש ר"ת שלוכד העוף ואוכלו מחיים וכמו כן טועין גבי גשר שקורין אייגל"א ואינו דגשר יש לו ד' סימני טומאה דקורא הוא קוקי"ז בלגו ואינו דלומו קוקי"ז בחזקת טמא מחזקינן וקורא טהור הוא כדמוכת צפ' שילוח הקן (לקמן קלח: קמ:). דר' אליעזר מחייב צטילות מפני שהוא טהור ורצנן לא פליגי אלא מפני דרוצן על ציגים שאינן שלו אצל כולוה מודו דגופו טהור:

למה בר שימי למר בר רב אידאי והא ההוא דיתיב בי כרבא ושרק ואתא גלל אפסקיה למוחיה א"ל ההוא ^בביידא הוה ת"ר ^בעורב זה עורב את כל ^גהעורב להביא עורב העמקי למינו להביא עורב הבא בראשי יונים אמר מר עורב זה עורב אטו קמן קאי אלא אימא עורב זה עורב אובמא וכן הוא אומר ^דקווצותיו תלתלים שחורות כעורב העמקי ^החיוורא וכן הוא אומר ^וומראהו עמוק מן העור ^זכמראה חמה העמוקה מן הצל ועורב הבא בראשי יונים אמר רב פפא לא תימא דאתי בריש יוני אלא דדמי רישיה לדיונה ת"ר הגיץ זה הגיץ למינהו להביא את בר חיריא מאי בר חיריא אמר אביי שורינקא אמר רב יהודה החסידה זו דיה לבנה למה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חברותיה האנפה זו דיה רגזנית למה נקרא שמה אנפה ^א שמנאפת עם חברותיה אמר רב חנן בר רב חסדא אמר רב חסדא אמר רב חנן בר ריה דרבא אמר רב ^בעשרים וארבעה עופות טמאין הן א"ל רב חנן בר רב חסדא לרב חסדא דהיכא אי דויקרא עשרים הוו אי דמשנה תורה עשרים אחד הוו וכי תימא דאה דכתיבא בויקרא ולא כתיבא במשנה תורה שדייה עלייהו אכתי עשרין ותרין הוו אמר ליה הכי אמר אבוב דאמך משמיה דרב ^בלמינה למינה למינו ^גלמינהו הרי כאן ארבע אי הכי עשרין ושית הוו אמר אביי דאה וראה אחת היא דאי סלקא דעתך תרתי אינון מכדי

האיה למינה וצמשנה תורה [יד] כתיב ואת הדלה ואת

יוחסין (קדושין דף פא:): דהאנפה למינה דאיה דויקרא למינו דעורב למינהו דנך: דאס. דויקרא וראה דמשנה תורה אחת היא:

מכדי

עין משפט ונר מצוה

רנב א מיי פ"א מכלות מאלכות אסורות הלכה יד:

תורה אור השלם

- צדקתך כהררי אל משפטך תהום רבה אדם ובהמה תושיע יי: תהלים לו ז
- ואת התנשמת ואת הקצות ואת הקרח: ויקרא יא ח
- אשרקה להם ואקבצם כי פיריתם ורבו כמו רבו: וזכרי' י ח
- ראשו בתם פז קרצותיו תלתלים שחורות כעורב: שיר השירים ה יא

- וואה הבחן את דגנע וזהו מראהו עמוק מן הקער ובו שער צרב דק וטמא אתו הבחן נתק הוא צרעת הראש או הקוקן הוא: ויקרא יג ח
- ואת הדקאח ואת האיה למינה: ואת החסידה האנפה למינה ואת הדוכיפת ואת הקטלף: את כל ערב למינה:

- ויקרא יד יד,טו.
- ואת פת העקנה ואת התחבוס ואת השחף ואת הגץ למינהו: דברים יט טו

רבינו גרשום

שתיא חמרא ובת שתיא חמרא. שמן של עופות. שהודו כפות שיש לו בראש כעין טווס וכפות: כי הוה חזי נמלה אמר צדקתך כהררי אל כלי' שנושא משאו עליו גדול ממנו: כי הוה חזי שלך אמר משפטך תהום רבה דשכיחי פרס ועזניה כו' כלומר פרס ועזניה אית בהו חד סימן וטמא והכי קאמר היכי דשכיחי פרס ועזניה אין אוכלין משקנאי ובטנאי דהן יש להן סי' אחד שאין דורסין וגורינן בהו משום פרס ועזניה: במערבא מנדיך עלייהו על קקואתא. כיון שבאה [רחם] באו רחמים לעולם אלו גשמים: ההוא בדאה הוה כלומר לא היתה רחמה ממש: כמראה חמה דשמוק מן הצל: ^א כן עמוקה מן הצל: ^ב כן ח' ההדיא שאיד נקא באות שבעופות ייוצא בלע"ז שפורחת בלילה ולא ביום. אי שברתי טלפא: שמנאפת על חברותיה לשון אף וחרון.

א) נראה דל"ע מאי בר חיריא שרינקא: בלות שבעופות יוטא בלע"ז בלות שבעלגים טלפא.